

ZOMBOR ÉS VIDÉKE.

POLITIKAI és VEGYES TARTALMU MEGYEI KÖZLÖNY.

Megjelenik hetenkint kétszer: vasárnap és eszlörtörtkön.

Hirdetések és előfizetések fólvétetnek s egyes számok kaphatók helyben:

Muzsik és Partics könyv- és könyomdájában, Schön Adolf könyvkereskedésében, Hay Sándor dohánytöszdésjében, valamint hirdetések s nyiltírti közlemények egy a fővárosi mint a külföldi összes hirdetési irodákban.

Egy szám 10 kr.

ELŐFIZETÉSI DIJ	
helyben hához hozzá:	
Egész évre . . .	8 frt.
Fél évre . . .	4 "
Negyed évre . . .	2 "
Vidékre postán küldve:	
Egész évre . . .	9 frt — kr.
Fél évre . . .	4 " 50 kr.
Negyed évre . . .	2 " 50 kr.
Néptanítóknak helyben:	
Egész évre . . .	6 frt — kr.
Fél évre . . .	3 " "
Negyed évre . . .	1 " 50 "
Néptanítóknak vidéken:	
Egész évre . . .	7 frt — kr.
Fél évre . . .	3 " 50 "
Negyed évre . . .	1 " 75 "

Szerkesztési iroda és kiadóhivatal:
Csendes-utca, Tóth-fele házában,
hová minden a lap szellemi részét illető közlemény, az előfizetések és hirdetések is küldendők.
Börmentellenleveleknem fogadtatnak el. Kéziratok nem adatnak vissza.

Szerkesztői értekezlet: d. e. 11 óratól 12-ig és d. u. 3-tól 5 óráig.

Borús felhők.

Európának van egy réme: Muszkaország.

Mint a gyermeket a mumussal, úgy ijesztetik a népeket a muszkával.

Vannak olyan fanatikus politikusok, a kik azt hiszik, hogy az egész európai emberiséget elsöpri majd a muszka, mint egy újabb vízvíz, s lesz Európa maga egy nagy Muszkaország.

Annit jóslgatják ezt, s annyt festik az ördögöt a falra, hogy egy szép napon csakugyan megindul a muszka lavina s csak az a kérdés, hogy valóban oly ellentállhatatlan erővel fog-e tova gördülni, mint azt a fanatikusok hiszik?

A higgadt eszű, számító politikusok azt kérdezik ezzel szemben: ki fog utjába állani?

S erre megadni a feleletet nehéz. Mit akar a muszka?

Semmi egyebet, — csak Törökországot.

Konstantinápolyra fáj a foga. — már nagyon rég óta.

A sebastopoli tüntetés sem egyéb, mint a rég titkolt váagnak önkénytelen kitörése.

De már most a muszka eléggé erősnek hiszi magát arra, hogy titkos vágyait el is árulja.

Kitől féljen? Anglia messze van attól, hogy utját állja az oroszoknak. — Elég baja van Irlanddal.

Franciaország pedig farkasszem néz Németországgal.

Ausztria Magyarország, mint rendszeren lesben fog állani, s megosztatik a török konczon. Akármely perczben megsemmisítheti tehát a muszka a beteg törököt. — Legalább a helyzet rá nézve most a legkedvezőbb.

A moszkvai polgármester elzengte a dicsőhymust s a metropolita megáldotta a véres eszmét.

A „Csezmé” Sebastopolból fenyegető tekintetet vet Konsztantinápoly felé. Egy teljes évig fog ez a hadihajó várakozni, — így vélekednek a befentesek, s jövő tavasszal megindul az ágyú torka, hogy Európa fulébe dalolja harzi dalát.

A muszka addig álmódolni fog dicsősegről. Megálmodja hatalmas vég-hetetlen nagyságát. Megálmodja Konsztantinápolyt magának s azután Bécsbe képzel el magát. Onnan ki tudja merre visz az út?

Semmi sem lehet valami fenyegetőbb, mint egy önjerejétől reszkető állam.

A muszka fél önjerejétől. Attól tart, hogy ha ez a túlerő ha tápot nem talál, önmagát emészti meg.

A czárnak jó okai lehetnek lehtüteni egy kissé az oroszok harzi kedvét. De ezzel a harzi kedvel Európanak számolni kellene.

Miklós czár végrendelete vérbetűkkel van a történetébe beírva. III. Sándor hivatva érzi magát ezt a végrendeletet végrehajtani.

S hogy mennyire alapos ez a hivatottság, mutatja az a körülmény, — hogy az orosz egyetlen harzi mozdulata az egész európai sajtó hullám zása hozza.

A czárnak a haditengerészethez intézett proklamációját az angol s francia sajtó egyenes hadüzenetnek tekintti.

E tényekkel szemben egy az a mi a magyar közvéleményt megnyugtathatná.

Csak egyet vár a magyar, — de arra már rég s hiába vár. Várja a bécsi diplomácia elhatározott magartásának nyilvánulását szemközt a muszka iparkodással.

Szeretné hinni, hogy a császárszövetség laza s kúszált szálait a muszka ezen legújabb ténykedései széttepiék, s Ausztria-Magyarország egyszer lép a természetesen ösvényre, melyen szemközt fogja magát találni az orosz-szal.

Csak ez nyugtathatná meg a ma-

gyart s ez adna önbizalmat neki a jövő fenyegető rémei ellen.

Ha idejekorán fölismerjük helyzetünket, — akkor a muszka hódítási mániát utólérhetné a nemezis. — De semmi se lehet ránk annyira veszedelmes, mint az orosz barátság.

H i r e k.

Zombor sz. kir. város e hó 26-án közgyűlést tartott, a következő tárgysorozatalt: 1. Belügyminiszteri körrendelet, tüzvész által elpusztult Stry város lakosságának segélyezése iránt. A tanács 25 frtot küld a belügyminiszteriúrhoz és a városi negyedmestereknek gyűjtőívek osztattak ki. A gyűlés jóváhagyja. 2. Pénzügyminiszteri leirat a megosztandó szegedi pénzügyigazgatóság egy részének Zomborba leendő áthelyezése iránt intézett felterjesztés tárgyában, mely éri esiti a várost, hogy a szegedi pénzügyigazgatóság megosztása nem szándékoltatik. 2. Miniszteri leirat, mellyel le küldték az 1886. évre jóváhagyott közmunka és üntentartási költség-előirányzat tárgyában és 4. A városi közigazgatási bizottságnak bejelentése, az ülésről átvételül kimaradt tagok iránt. Tudomásul vétetik. 5. Tanácsi jelentés, mely szerint 400 frtért egy városi tüzmentes vasszekrény szerzetelt be. 6. A városi földék bérbeadására vonatkozó árverési jegyzőkönyvek Tudomásul vétettek. 7. Jankovits Anteltől visszavett b. r. föld tárgyában menesztett küldöttségek jelentése. Tudomásul vétetik. 8. Városi gazdasági választmányának javaslata, a városi javadalmak kezelésével megbízott választmány

A „Zombor és Vidéke” tárczája.

Szeretném, ha minden dalom...

Szeretném ha minden dalom
Kis virágszál lenne;
Kedvesemnek küldeném el,
Gyönyörködjek benne.

Szeretném, ha minden dalom
Egy-egy lány csók lenne;
Szép titokban kedvesemnek
Küldém el mind rende.

Szeretném, ha minden dalom
Kis borsószem lenne;
Borsó-levest főznék abból,
Teljek kedvem benne.

Márton Pál.

A boldogok.

— Karczolatok —
Irta: Krausz Bernát.
Van Somogyi vármegyében egy falu
— a nevet nem mondom meg, mert „Le-
gyetek okosak, mint a kigyó” — mondja
s azt írás.
Nohát egy falu. Pedig uese olyan
pompás magyar neve van, hogy szinte egész
lelki küzdelmet kell kiállanom csak az —
elhallgatásáért is! Hát még az abban lakozó

jó emberek! — A jó rektor ur, meg a kedves rektoréni; mintha csak összebe-
szeltek volna: Eröss Sándor meg Torma
Mária! Kell-e ennél több bizonyíték arra
nézve, hogy van gondviselés? És ók ma
is élnek abban a szerény kis falucskában,
melynek lakóai egytől-egyig nekem oly
kedvesek! A szelid jó tiszteletes uram (re-
formatus) meg a derék, testestül-lelkestül
magyar plebánus! Amazt Kovács Józsefnek,
ezt meg Vass Ferencnek hívják De ne-
hogy valaki azt gondolja, hogy aztán való-
ban olyan viszonyban állanak egymáshoz,
mint a Kovács és a vas, ki kell jelenenem
imitt ünnepélyesen, hogy az az Eröss bácsi
épolly szelid mint a Torma déni, aki pedig
maga a megtestesült jószág és szivesség; az
a Kovács pedig ép oly finom, mint a Vass
aki pedig maga a megtestesült öszinteség
és igazi barátság.

De van még a faluban, melyről él
ének szól, egy tisztességes házaspár; ne-
vezvén a férj magát Villám Öllésnek, míg
a nő Szikra Böske nevet visel.

Már a nevek is mutatják, hogy közön-
séges (meg nem is benfentes) parasztokról
van szó. Egyszerű parasztgazda — vagy
somygyiásan: fél seissős pögár” volt hát
Villám Öllés. Szorgalmas és józan embernek
ismeri őt az egész falu; csak vasárnapon-
ként szokott kiközkenni a rendes kerékvá-
gásból, mert hát — mint ő ilyenkor éne-

kelní szokta — „Nem lehet az ember fából,
ki kell rugni a hámfából!”

Mégis derék ember volt ő olyankor
is, ha a feleségét nem látta. Hanem aztán
ha az a Szikra Böske olyankor bevetődött
a korszámba, mikor Öllés bátyánk ott pi-
tyizált, volt akkor ne mulass! Ugy szórtá
hegyes nyelvéről a szikrákat, hogy még a
menydörgős menykő is elbujhatott volna
mellette vagy azaz hogy oda jöhe-
tett volna tőle tanulni.

És még ilyenkor is, szelid ember volt
a mi Öllés bátyánk; hallgatott, mint egy
hal, vagy ha már szólt is valamit, hát kö-
nyörgős volt amit mondott. A zivatar aztán
tartott mindaddig, míg csak Öllés ott nem
hagyta a csatatért; azután aztán helyre
állott a béke.

Mert Böske néni se volt ám valami
hárpia! Nem kell ám azt hinni, hogy tán
itt egy sárkány, egy 2-ik Xantippe áll elő-
tünk! Oh, nem! Nagyon kedélyes asszony-
ka volt ő különben mindig; csak épen az
nem tetszett, a mi hát — nem tetszett . . .

És ilyenkor haragja borzasztó, nyelve
rettenetes volt.

Amint hogy nem tetszett neki, hogy
aratás után egyszer, mikor már a buzakazal
ott állott az udvarban, a szomszédnak disz-
naja át — áttört a kerítésen és lakmározott
a kazal aljában.

Egypárszor csak vissza-vissza kergette
Böske néni a hízót; de ami sok, hát az
csak mégis sok. Így történt, hogy végre
Böske néninek nem tetszett a dolog és tud-
juk, hogy ha neki valami nem tetszett, hát
akkor haragja borzasztó volt és nyelve re-
ttenetes. Elkészített tehát egy nyomóruda
(melylyel buzhordáskor a kévéket szótkák
lekötüti) és így fölfegyverkezve várta az
alkalmatlan vendéget, mint ő mondá: „kosz-
térozót.”

Nem soká kellett rá várni. A rőfőgő
kosztérozó megjelent a kerítésnél, egy ug-
rással átvette magát azon és egyenesen a
kazal aljába nyomult. Böske néni lassan
utána sompolygott, a nyomó rudat tölemléte
és egy, kettő, három, a disznó hátrgerince
kettő volt törve.

Amint a kisietett szomszéd fenyegetni
kezdett; de tudjuk, hogy Böske néni
nyelve rettenetes volt

Perre került hát a dolog. Egy hét
mulva Böske a szolgabirosgágtól időzvény
kap hogy ebben és ebben a peres ügyben
ekkor és ekkor a szolgabirosgágnál stb. stb.
megjelenjen.

Böske néni eleinte maga próbálkozott
meg a „levél” silabizálásával; de biz az
nem ment. Es nem volt az még a jó rek-
tor urnak se mert hát hivataios írás volt
az kérem.

néhány lapjainak díjazása tárgyában. A kögyüles — rövid polemica után Zsiványovits Samu vál. tagnak 800 frt, Vuits Györgynek fizetett városi tisztviselőnek, mint vál. könyvelőnek 400 frtot, a 93 frt 58 krt pedig Gisinger felügyelőnek kiutalványozni határozta. 9. Kucikevits Péter tanácsnok unakérvénye, hat heti szabadságidő megadása tárgyában. Megadottat 9 hónapi szabadság. 10. Kérvények, fizetési előlegek megadása iránt. Karnasz Károlynak 150 frt és Vienen Mikának szintén 150 frt előleg utalványoztatik.

Hangverseny. Zajonghy Elemér ország-szerzte ismert kitűnő tenorista, kinek kedves hangjában volt alkalmunk a telen át gyönyörködnünk azon okból, hogy jutalomjátékot nem tartható az a közönségitől, mely iránt hálát érez, — el sem búcsúzott, jövő hó 4-én estfőtörtökön egy igen érdekes programból álló hangverseny fog rendezni, melyen egy a kaszinó-egyleti dalárda, mint a szerb dalárda azon kívül hölgyeink közül is többen fognak közreműködni. Egyszermind azt érdekeljünk Gál Ferencz szabadkai armester, ismert zene-kompozitőr s művész a ki két saját szerzeményt zeneüzenetű fog bemutatni s a többi között egy szerb koncert-darabot is eljátszand. E hangverseny már is élénk érdeklődést keltett városunkban maga iránt, s hiszünk, hogy a kezdődő ugorka-szezonnál ez lesz a tény — pontja.

A ma kezdődő tavaszi vásárra nem sok reményünk kezdülőknek kereskedőknek. A korán beállott túlságos napok a tavaszi cikkek bevásárlásánál nélkülözhetővé teszik, a munkás-emberek pedig legnagyobb részben mezei munkával vannak elfoglalva. Előrelátólag gyenge vásárunk lesz. A szokások esőzése is van kitálatásunk, mert a már egy hét óta tartó rendkívüli nyomasztó melege rendezőként eső szikok következn. Nálunk pedig ez már a vásár elmaradhatatlan jelensége.

Hymen. F. hó 27-én reggel 8 órakor tartotta esküj német Rogulits Victor satrinczei (Szerém m.) földbírtos, Czvetkovics Katica k. a. nyal s már 11 órakor d. e. a vőlegény birtokára elutaztak.

Az érettségi vizsgálatokra Zomborba kormánybiztosul Ponori Thewrewk Emil küldte ki.

Pályázat. Az úvidéki kir. törvényszék-nél irauki, és a szabadkai iradatitzi államára pályázat hirdettek, 4 heti határidővel.

Közönel-nyilvánítás. A budapesti sajtóügyi esküdtörbíróság által hozott fölméltó verdikt alkalmából, részint barátain, részint lapom irányának hivatölt jött számos meleg üdvözlöte phisikai lehetetlenség volna egyenként válaszolnom; legyen tehát megengedve

Annny azonban a bélyegzőrölt ki lehetett venni, hogy a szolgabíróagtölt jett.

Böske néni másnap magára ölté „vasárnáplós kacabájokját” amely alölt meg egy újdonat — új „leves” — rekkli „vigyorgott elő; azután a pántlikás kontyot fölötötte a fejére, e fölött meg a fekete „selemkendőt”, no hogy a „subogó szoknyák” nem maradtak el, az igen természetes és magától érthető.

Daczára annak, hogy neki e levél se tetszett és ilyenkor tudjuk hogy haragja borzasztó és nyelve rettenetes volt, mégis így vasárnáplósan föl öltözve utnak indult.

Pontban 8 órakor már a szolgabírói hivatal ajtaját kopogtatta.

— Szabad. — hangzék belülröl.

Böske néni bátran fölnyitá az ajtót és belépett.

— Hát mi jött hozott Böske kezdé a szolgabíró. ki azonnal fölmertte az érkezett.

— Biz én semmit se Tekintetes uram, (mert tudjuk, hogy haragja borzasztó volt) hanem ehun mi ez a levél, tegnap kaptam; de ugy teli van disznóvja, hogy a fene se tudja kislábizálni.

— Micsoda? — kiált közbe a szolgabíró, a levelet kezéből kikapva és egy pillanat ölt vette rá — kedvem volna bezártni az ilyen beszédes asszonyt . . .

— Csak nem lesz olyan bolond a Tekintetes uram — vágott szába Böske néni, kiröl tudjuk, hogy nyelve olyankor rettenetes volt mikor neki nem tetszett valami.

e helyt a szives figyelemért mindanyjuknak észinte köszönetet mondanom. Zombor, 1886. május hó 30-án. Dr. Molár Gyula.

Dr. Margalite Ede, a zombori állami gymnasium igazgatója váló kinevezetése és ezen állással koröltve járva nagyműrvöl elfoglaltsága miatt, a történelmi társulat titkári állásáról lemondott.

Tánczikola. Landau L. tánczikolája jun. 1-ölt kezdve nem többé a Vadaskürt szálló nagytermében, hanem a Dévay-ker-tében lesz.

A szabadkai ügyvédi Kamara részéről ezenöl közhírré tetetik, hogy Keszritz Károly szót-tamasi ügyvéd, a kamara lajstromából — önkéntes lemondása folytán kitöröltetett.

A torzsal legközelebbi vásár június hó 6. és 7-én lesz, mint ez a közég előjárója közhírré teszi.

A Zsupánszky-ügyben folyó hó 27-én nyujtotta be vádindítványát Dr. Heil Fausztin kir. alügyész, család és okirathamisítás bűntette miatt, kérve a szélfámos ügyvéd váló alá helyezését. A vádindítvány indokolása részletesen ismerteté e szenzációs ügy volt tudomás részleteit, melyekkel szemközt áll a vádolt merev tagadása. Tudvaleöl, hogy Zsupánszky Pál, a volt vagykikindai és helybeli ügyvéd mintegy 80,000 forintot csalit ki hamis okiratokkal a magyar földhitelintézetölt. Előbb Sztankov Axent s később Mility Sándor alnév alatt velt föl nagy kölcsön olyan földbírtokra, a mely nem létezik. Ugyanily módon akarta megkérősitani az osztrak földhitelintézetölt, de öit rajtvessztett s fogságba kerülött. Az alsó-ausztriai országos törvényszék ké. évi súlyos börtönre ítélte öt a család kísérlete miatt s büntetését Capo d'Istria feyházában tölti. A vizsgálat idejére átengedték öt az osztrak hatóságok s Budapestre szállítják majd a végtárgyalásra is.

Kirándulás Herkulesfürdőbe, Orsovára, Ada-Kaleh- és Kazánba! A püsködött ünnepek alkalmából f. é. június hó 12-én Budapestről Herkulesfürdőbe különvontall rendeződő társas kirándulás iránt oly nagy érdeklődés mutatkozott, hogy azon vidékiek, kik a kirándulásban tényleg résztvenni öhajtanának, a résztvevők korlított számára váló tekintettel felkérötnék, miszerint az előjegyzést a budapesti városi, menetjegy-irodában (Mária Valeria-utca Hungaria szálló) melölött eszközöltessék. — A részvételi jegy ára a programmszerű ellátás, — elszállásolás- és hajozási költségekkel együtt az I. oszt.-ban csak 36 frt a II. oszt.-ban 28 frt. — Részletes programokkal emiltett iroda szivesen szolgál.

Lapunk t. olvasóinak különös figyelmébe ajánljuk a Lukácsfürdő igazgatóságának hirdetményét.

— Micsoda! — riad föl a szolgabíró — no megállj!

Némi kis színet állott itt be, melyet a szolgabíró valószínűleg arra használt föl, hogy megmondja, vajjon ne zárassam-e röögön Bösket. Végre határozott.

— Hát ez a levél — szölt sokkal higgadtabban mint azt Böske néni várta, amin leginkább ez esodálkozott — arról a disznó — ügyröl szöl mához egy hétre jöjének be a szomszédjával kihallgatásra . . .

— Mindjárt gondoltam — vágott a szolgabíró beszédjébe Böske néni — hogy arról lesz mert teli volt vele . . . nem is tudom, hogyan írhatnak ilyent . . .

Még tovább is beszélt volna Böske néni, ha a szolgabíró össze nem ránczolta volna a homlokát és az ajtóra nem mutatölt volna.

De ezen világon érthető jelek, azonban nem maradtak hatás nélkül, mert Böske néni megrökkent és többszörös „Isten áldás” között elhagyta a hivatalt.

„Földerele a kívánt nap, mely a vitát eldöntö . . .”

Böske néni megint felvette ünnepi öltözékét, mert a Tekintetes szolgabíró elé kellett menni. Persze hogy nem a legjobb kedvében tette ezt, mert neki ez a dolog sem tetszett, s ezért haragja borzasztó és nyelve rettenetes volt. De hát ez olyan dolog volt, ami muszáj volt és itt nem használit se borzasztó harag, se rettenetes nyel. — Adja hát elő Villám Erzsébet a

Humanizmus a kihágási bírsággpénzek behajlásánál. A belügyminiszter több ízben tapasztalta, hogy a pénzbüntetések tulszorgó végrehajtása által csekély értékű ingatlannal együtt további létfontartasukban lemaradtak meg s így a kiszabott büntetés által sokkal súlyosabban terhelötnék, mint a mennyire azt a büntető igazságszolgáltatás célozta. Eennöl fogva az igazságszűmmiszterrel egyetértöl erendelt e, hogy a pénzbüntetések a közdokra nézve előírt módon hajtsák be, tehát mindazokat az ingóságokat, melyk közdoknál a zálogolás alölt ki vannak véve, a pénzbüntetések végrehajtásánál a foglalás alölt úgy humanitási mint nemzetgazdasági szempontokból szintén vonják ki. Különösen hangsúlyozza a miniszter, hogy a pénzbüntetés behajtására irányuló s előre láthatólag eredményre nem vezetöl végrehajtásokat mellözzék, s ily megállapított szabálysértészt alkalmazzák. A mennyiben azonban ezenfélöl a csekélyebb mennyiségű pénzbüntetés behajtása másént eszközölhető nem volna, mint a szegénysorú elöltöl ingatlanának elárverezése által, az esetre, ugy emberiség mint nemzetgazdasági érdekeknél fogva megadóztól az illetöl elöltöl körölmére az a kedvezmény, hogy az ingatlan elárvereztetése mellözzésék és a pénzbüntetést helyettesítöl elárzás alkalmazzassák.

Körlevél. A Bács-Bodrog megyei gazdasági egyesület a követölök körlevelet öcsajította ki: Tisztelt uram! Gazdasági egyesületünk célját, a mezőgazdaság ökszerű fejlesztését s ezzel a megyei gazdaság öbzöség érdekeinek előmozdítástát, a kövgyenyösség emelését csak úgy véli elérni, ha általános az érdeklődés az egyesület iránt, ha oly anyagi viszonyok közt van, mely mellett intencióját érvényesítheti; ez pedig elérhető akkor, ha mint számosabban belépnek az egyesület kötelekébe. A humanus cél jogosít fel bennünket arra, hogy azon tisztelettel kérelemmel forduljunk uraságodhoz, sziveskedjék a Bács-Bodrog megyei gazdasági egyesület sorába lépni. A mennyiben t. címz hajlandó volna az egyesületbe belépni, a csatlótt nyilatkozatöl kitöltve, sziveskedjék az egyesület titkári hivatalba beküldeni. Maradunk honiud üdvözlötöl Schmausz Eadre s. k., elnök. Rombay Dező s. k., titkar.

Érdekes magyar találmányt szabadalmatölt Tarnóczy Gusztáv tovarosít ismert gépraktárlátjonos. Ez egy egészen új szerkezetöl, fölötte egyszerű számológép, mely a jelenleg ismert Thomas-lele francia számológépnél sokkal egyszerűbb és biztosabb és mig annak terjedését fölötte magas ára gá-

tolja, addig ö magyar találmányban a kiálltasa aránylag csekély költséggel jár. E számológépen az összeadást, kivonást, sokszorozást, osztást és az ezeken alapuló összes számítás miveleteket u. m. hatványozást stb. fölötte egyszerű módon, rendkívül gyorsan, csak az illetöl számok beállításával és egy hajtó a megforgatásával lehet végezni úgy, hogy e géppel váló számolásban nem szükségös, egyeb, mint a számok ismerete. E gép oly keves helyet foglal el, hogy bármely íróasztalon elhelyezhető. Az első példányt bemutatatták a fővárosi szakköröknek, bankoknak, pénzintézeteknek, nagyobb vállalatoknak, szöval oly helyeknek, hol a pontos számolás nagy szerepet játszik és mindenöltöl oly osztalton ismerésiben részesült, hogy már eddig is számos példányban rendeltek meg. E nevezetes gép terjedését két előnyös körölmény fogja különösen előmozdítani. Az egyik az, hogy oly kezebbe kerül, mint Tarnóczy Gusztáv, a ki a valóban jónak bizonyult magyar találmány érvényesítése körül semmijelölözött nem riad vissza. A másik körölmény az, hogy mig a főt emiltett Thomas-lele francia gép körülbelül 300-400 forintba kerül, addig annak az ára legföllebb 100 frt lesz és tekintve azt, hogy e magyar találmány még czélyszerűsége nézve is fölölmutja amazit, biztosra vehető, hogy amint annak nagyban váló gyártása kezdetét veszi, az emiltett francia gyártmányt még a külföldröl is kilogya szoritani, a mi a magyar ipar diadala érdekében mielöb öhajtvandó volna. E számológép első példány Tarnóczy Gusztáv váci korút 78. sz. a. gépcsernokaban van kiálltva és bárki által megtekinthető.

„A Babaröl” című erkölcös népkönyv szerzője Sibiraska Andor pécsi tanító, lapunk útján a nagy közönség tudomására hozza, hogy az előfözetés határidő — minthogy a tavolabb vidékröl csak most kezdik az előfözetést — május 20-ától meghosszabbította június 10-ikéig. Szerzöl e művet kölcsönösen az olvasókörök, nép- és ifjúsági könyvtárak számára és az ideit tanév végén a tanuló ifjúság részére jutalmi könyvöl ajánlja. A mü június 13-án jelenik meg és az előfözetöknek bermenetöl meg közzéüldeni. Egy füzött példány ára 40 kr., tizpeldány 3 frt 6 kr Bolti ára jóval magasabb lesz. Az előföze tesi pénzek szerzöl lakására (Pécs, Agoston-ter 1. sz. küendökön) — ismetelve ajánljuk e népies irányu, erkölcös szemlést s így jónak ígérköző könyvet olvasóink figyelmébe.

Rendörli hírek.

tényálladékok — szölt a szolgabíró a valótlóhoz miutána tárgyalás — azaz . . . a kihallgatás” — kezdetül vette.

Mit adják elő? — kérdé Böske néni, ki a „tényálladékok” kifejezést nem értette. — Nem loptam én semmit, hogy előadhasam.

— Hát nem is mondom, hogy lopott, felelt meg mindig szeliden a szolgabíró — hanem azt mondom, hogy mondja el, hogy hogyan történt ez a baj?

— Hogyan? — Hát csak úgy, hogy leütöttem a derekát — felelt laconice Böske néni.

— No de azt szeretném tudni, hogy hogyan történt ez?

— Hát csak úgy tekedtetes uram, hogy . . . én néztem Tekéntetes uram, mintha én volnék én; ez az asztal meg volna a buzakalál, ez a linia (epen ött fekdött egy az asztalon és azt kezébe vette Böske néni) meg volna a nyomorud; a Tekéntetes uram meg volna a disznó; aztán alájúba az asztal alá, én meg leütém a derekát

Persze hogy erre a magyarázatra megértette a szolgabíró a „tényálladékok” és azonnal el is ítélte Böske nént kártérítésre, no meg egy napi bezárásra, amit hát Öllés bátya 5 pengövel megváltott

Ami a kártérítést illette, hát Öllés bátya odanyilatkozott, hogy ezt így is megtette volna; csak meg akarta mutatni, hogy az övé a igazság.

(Vége köv.)

kata közép, arca kerek, arczszíne barna, haja gesztenyes, homloka közép, szeme kék, orra rendes, szája rendes, fogai hiányosak, szakállá beretvált, bajusza szőke, álla hegyes, különös ismertető jele nincs, illetőségi helye Szabadka, vallása román. kath., anyanyelve magyar, nyelvismerete palmát, foglalkozása napészműs, családi állapota nős, egy gyermek atyja, ruházata szürke póriás. — Szreméz Gyóka, életkora 21 éves, nagysága 176 cmtr., testalkata erős, arca széles, arczszíne barna, haja fekete, homloka rendes, szemöldöke fekete, szeme fekete, orra rendes, bajusza szerkesztés, szája rendes, fogai épek, szakállá nincs, álla kerek, különös ismertető jele nincs, illetőségi helye Szent-Iván, vallása gör. kel., anyanyelve szerb, nyelvismerete szerb, foglalkozása földész, családi állapota nős, ruházata póriás. — Bochnicek (Naumann) József, életkora 19 éves, nagysága 171 cmtr., testalkata sugár, arca kerek, arczszíne barnás, haja barna, homloka rendes, szemöldöke barna, szeme fekete, orra rendes, bajusza nincs, szája rendes, fogai épek, szakállá nincs, álla kerek, különös ismertető jele nincs, illetőségi helye Budapest, vallása román. kath., anyanyelve magyar, nyelvismerete német, foglalkozása vasesztergályos, családi állapota nőtlen, ruházata nyári ruházat. — Breszlauer Emanuel, életkora 53 éves, nagysága 165 cmtr., testalkata grengye, arca hosszúságú, arczszíne sápadt, haja szőke, szeme kék, orra vastag, bajusza ősz, szája rendes, fogai hiányosak, szakállá nincs, álla széles, különös ismertető jele nincs, illetőségi helye Topolya, vallása izraelita, anyanyelve német, nyelvismerete magyar, szerb, foglalkozása házala közeli állapota nős, 5 gyermek atyja, ruházata polgári ruházat. — Szabó (lebbence) János, életkora 36 éves, nagysága 172 cmtr., testalkata közép, arca hosszúságú, arczszíne sápadt, haja gesztenyes, homloka magas, szemöldöke barna, szeme sárga, orra hegyes, bajusza rőtbarna, szája rendes, fogai épek, szakállá beretvált, álla hegyes, különös ismertető jele az orrának bal zugában egy szemölcs, illetőségi helye N.-Militics, vallása román. kath., anyanyelve magyar, nyelvismerete szerb, foglalkozása földműves, családi állapota nős, ruszátka póriás. — Tysztyi Lázár (álnevén Vukicsegy Dusan), életkora 31 éves, nagysága 170 cmtr., testalkata erős, arca hosszúságú, arczszíne egészséges, haja barna, homloka magas, szemöldöke fekete, szeme sárga, orra rendes, bajusza gesztenyes, szája rendes, fogai épek, szakállá beretvált, álla kerek, különös ismertető jele nincs, illetőségi helye Ó-Szapár, vallása gör. kel. anyanyelve szerb, foglalkozása földművelő, családi állapota özvegy, ruházata póriás. — Pinter Kurucz Maté, életkora 38 éves, nagysága 175 cmtr., testalkata erős, arca hosszú, arczszíne barna, haja fekete, homloka magas, szemöldöke fekete, szeme sárga, orra rendes, bajusza fekete, szája rendes, fogai épek, szakállá beretvált, álla hegyes, különös ismertető jele jobb combján sebforrás, illetőségi helye Madarás, vallása román. kath. anyanyelve magyar, nyelvismerete magyar, foglalkozása napészműs, családi állapota nős, ruházata póriás. A nevezettek ellogatásuk esetén a legközelebbi kir. bírósághoz kisérendők.

Dr. Molnár Gyula védbeszéde.*)

— A Fortúnában 1886. évi május hó 24-én. —

Uram! esküdt urak!

Azok után, mik e tárgyalás folyamán alatt folderítették, még inkább miket védöm az ellenem emelt vádak megzafálására és az inkriminált közleményben foglaltak beigazolására szüksegesnek tartott elmondani, nekem valóban nem maradt semmi mondani valóm.

Nem maradt egyéb hátra számomra, mint megnyugtatva abban, hogy Önök mélyen t. esküdt urak, szent esküdt tévén le-

*) Számos helyről jött felbírásnak engedek akkor, midőn e még most nyilvánosságra hozni nem szándékoztam védbeszédet közzéteszem. M. Gy.

arra, hogy meggyőződésük sugallatát fogják követni — ügyemet hallgatag ítélet alá bocsátanom.

Még inkább megerősít e véleményemben az a tudat, hogy az esküdtzéki intézmény öre, védője, talpköve a sajtószabadságnak, — Önök pedig a mily barátai az igazmondásnak époly ellenségei a jog és ok nélküli zaklatásnak. — tehát ok nincs mitől tartanom; mert egyáltalán semmi sem forog fenn a mellet, hogy elítéljenek, ellenben fölmentésem mellett számtalan érv s alapos indok harezol.

Ha tehát mindez valóban ugy van, s én mégis szót emelek védelmemre, — ez nem azért történik, mintha talán még jobban biztosítani akarnám álláspontomat, hanem két jó okom van erre.

Az első az a mélyen érzett tisztelet, mely azt követeli, hogy a vádlott bírái előtt nyilatkozzék, s ne akarja ügye védelmét pusztán védőjének ismert ékeszólására bízni, — a másik pedig az én értelem, mely azt parancsolja nekem, hogy a mit megirtam, azért itt helyt álljak s legyen elég erkölcsi bátorságom felelni érte.

E kettős okból legyen tehát nekem megengedve nyilatkoznom az ellemem emelt vádakra.

Nyilatkozatom egyenes és őszinte lesz. Ez előtt 8 évvel két katonát láttam gyakorló tőről hazajövet véresre vert fővel, utlegetőkül meggyönyvedve, igazán szánalmas állapotban. Utána jártam e dolgoknak. — A katonák Schulhof Ignác névű szabadkai kereskedőnél voltak eszállásolva. Közemberek voltak, egyszerű földműves emberek, kiket 14 napi hadgyakorlatra hívtak be. — Ezek az emberek elég szerencsésnek voltak a három év alatt szerzett hadgyakorlati készségből annyit efelejtieni, hogy most ne tudjanak a tiszt urak igényeinek megfelelői. Ügyetlenek voltak s ezért kaptak puskatussal, kardlappal agybafebe, a hol érték. A tiszt uraknak ez mindig volt.

En még akkor 20 éves ifju voltam s ugy vélekedtem az eset föl, hogy akár milyen ügyetlenek voltak ezek a szegény közemberek, ilyen kegyetlen elbánást még sem érdemeltek meg s e fölött annyira meghasonlottam önmagammal, hogy lelkiismeretem megnyugtatósan a Petőfi jelszavával támadtam meg a tiszt urakat, „Tiszteltjétek a kőzkatonaikat” — ezim alatt leírván az esetet, az akkor Sziebenburger Károly tanár szerkesztése alatt megjelent „Szabadka és Vidéke” című lap 1878. évi 32. számában.

Ez volt az első emelt írói pályámon, melyből kitolyolag a hadseregnek divó bánásmódot hírlapi megjegyzés tárgyává tettem.

Azóta 8 év mulott. Tömérdek sokat láttam, hallottam, olvastam a közös hadseregnek divó bánásmódról.

E 8 év alatt — a mennyire emlékező tehetségem tudni engedti, — nem foglalkoztam a közös hadsereg visszaéléseivel. A magyarzata ennek az, hogy ámbár a bácskai viszonyoknak megfelelőleg, ott a képviselőválasztások nézve közös akcióban egyesült közjogi alapon álló mérskelt ellenzék s függetlenségi párt hivatalos organumát képviselem s mint ilyen a legvehemensebb küzdelmet fejtek ki a jelenleg uralkodó kormányrendszer ellen, mindazonáltal nem éreztem magam hivatottnak egy ily hatalmas intézmény hiányait kritizálni, miután a sokkal hivatottabb fővárosi sajtó s az ország parlamentje a kritika terén elérte a netovábbot, mely után már az intéző köröknek valamit tenni is kellene.

A második eset, mely arra késztetett, hogy egy megjegyzést közzétessek a közös hadseregnek divó bánásmódról, — ismeretes Önök előtt: Husvéth Lajos öngyilkossága.

Husvéth alig 20 éves ifju volt, telve rajongással s ábrándokkal a katonai pályára iránt. Jómódú szülők gyermeke, a ki nem kényeret keresni, hanem dicsvágyból, önkényt állott be a hadseregbe. Az ifju, ki

tudja, mily vérmes reményeket nem táplált jövője iránt, melyeket a káplár otromba szidalmái, az őrmester utcai káromkodásai, a badnagy ur gőgje, a kapitány ur körülhellen haragja lassanként elhalványított, s rövid idő alatt Husvéth nagyon is megbánta, hogy katonává lett. Csak hogy akkor már késő volt.

Az a bánásmód, — mely ez egész hadseregnek egyforma s valóságos fősabály — ránehezedett Husvéth Lajosnak a lelkére, mint egy nehéz kő, a nélkül, hogy a tehetőt szabadulni tudott volna. Ezek sora állott előtte, s egy nap is öröklőtnék tünt föl.

Husvéth elkecseregett.

Az elkecsereget fokozta a folytonos büntetés. Husvéth csaknem minden hét felét fogházban töltötte. Utoljára 30 napi fogságot kapott.

Harminez napi fogság rosszabb volt a halálnál. Husvéth elmenekült előle a halálba.

Akkor a „Zombor és Vidéke” egy újdonságú írt, melyben konstatálta az öngyilkossági esetet, s azt mondotta, hogy „valószínűleg nem bántak vele valami tisztességesen, a minthogy ez a közös hadseregnek a fősabály.”

Hát ez az, a miért a vádlottak padjára kerültem.

S ha még az elmondott után is akadhána valaki, a ki azt kérdezné tőlem, hogy mért használtam a katonaságnál divó bánásmód megjelölésére a kitételt „nem valami tisztességes”, — annak azt felelném legbensőbb meggyőződésem sugallatára, hogy bármennyire óvatos s körültekintő voltam, bármily kevéssé akartam a közös hadsereg megsértését s bármily távol állott tőlem a becsületértés és rágalmasz, — én nem találhattam ennél enyhébb kifejezést.

Es ha azt kérdeznék tőlem, hogy mért állítottam oda ezt a „nem valami tisztességes bánásmód”-ot fősabályként, akkor erre egyenesen az a feleletem:

Nincs ugyan megírva a katonai kódexekbe, hogy a közös hadseregbeli katonák nem bánjanak valami tisztességesen, de minthogy általános s következetesen így bántak el velük, tehát ez a fősabály, a mely alól nem mondom, hogy éppen nincs, de ritkán akad kivétel.

Vajha nem mondtam volna igazat, vajha becsületértés s rágalmasz lennék, most magamba szállva én mondanám ki magamra a verdiket legelsőben is, de sőt többet mondok, vajha Husvéth lett volna az utolsó, a ki a közös hadseregnek divó könyört nem ismerő durva, brutális bánásmód a halálba üzött! Csak hogy a mióta Husvéth kiontá ifju vért, nem egyszer dördült el a végzetes fegyver megnyitva az üldözött, kétségbeesett magyar katoná előtt a menekülés ezen egyedüli borzasztó utját.

Az a mi Husvéthot az öngyilkosság örvényébe szédíté, még száz más fiatal élet követelt áldozatul, s az a verengző Moloch, mely ilyen gyászos veradót követelt, nem egyéb, mint az a bánásmód, melyről én egyebet nem írtam, mint hogy „nem valami tisztességes”.

Mondja ki a mélyen t. esküdték, hogy én nagyon keveset írtam. Mondja ki a mélyen t. esküdték, hogy e kitétellel megközelítőleg se jeleztem azt a bánásmódot, melyért az emberek öngyilkosokká leszenek.

Nem, az oylan bánásmód, melytől való szabadulni fejében még a halál is édes — nem lehet csak „nem valami tisztességes” — hanem annál jóval több; én nem akarom mondani, hogy mi?

Uram! tisztelt esküdték!

Nem minden elsanjargotott katoná menekül a durva bánásmód elől a halálba. En oylan szerencés helyzetben vagyok, hogy nem is kell messze mennem, ha példát akarok fölhozni.

E hó 14-én Zomborban egy Dicht Adolf nevű kapitányt hadgyakorlat közben éles tőlénytel lelőtek.

Sokan azt vitatták, hogy a szerencsétlenség véletlenségből történt. De szakértők azt mondták, hogy az éles tőlényt könnyű megkülönböztetni az üres patronától, s a katonák tőlény-táskáit meg szokták vizsgálni, — mielőtt hadgyakorlatra mennek.

Nincs szükségem tehát tanura. Tanum az öngyilkosok kiomlott vére, — s tanum a bosszu áldozatai, — hogy a közös hadseregnek divó bánásmódról jó lélekkel, sértő szándék nélkül is el lehet mondani, hogy nem valami tisztességes.

De kérlelhetem azt is, hogy egyedül állok-e én ebben az országban, a ki a közös hadsereg ellen támadólag lépek fel? Van-e ezen ország polgárai között egyetlen ember is, a kinek a közös hadsereg multja s jelene, sőt jövője iránt is méltó aggodalmá nem lennének, s a kine akarná a közös hadsereg fősabályait, alapelveit, sarkalatos tételét megjavítani?

Nemcsak hogy egyedül nem állok, — de elenyésző pontocska vagyok azon rendkívüli nagy zöméhez képest a hivatott elemeknek, melyek egy sajtó, mint a szólásszabadság utján már évek hosszú sora óta küzdenek a közös hadsereg princípiumai ellen.

Ezen princípiumok nem hazafiasak, sőt határozottan nemzetellenesek, s ezt nem én mondom, hanem kimondotta a mi nap a magyar parlament, pártkülönbég nélkül, sőt maga a magyar honvédelmi miniszter is késznek nyilatkozott a katonai igazságszolgáltatás nagy hiányait megjavítani.

Nekem tehát szent meggyőződés, hogy ezen mélyen t. esküdték előtt nem kellene felelémel telve megállani, az esteben sem, ha a közös hadsereg elveit, fősabályait a czikkiek egész sorozatán keresztül megtámadtam volna.

De én azt nem tettem, hanem egy katoná öngyilkosságát regisztráltam lapomban, ha hírek között, abban a rovatban, mely rendszerint pusztá tényleket konsatál, s nincs egyéb czíja ennel!

Uram! tisztelt esküdték!

Szemébe nézek a vádnak!

Azt mondja a kir. ügyész ur, hogy a „nem valami tisztességes bánásmód” becsületértés kitételt tartalmaz, s az, hogy ez „fősabály”, a rágalmasz ismervet foglalja magában.

Tisztelteltjelesen elment mondok a kir. ügyész urnak. A tisztességes bánásmód az a becsület, hanem a műveltség kérdése.

Lehet valaki nagyon becsületes ember, ha bánásmódja nem is valami tisztességes, s viszont ismerhetünk oylan embert a kinek bánásmódja finom s udvarias, ha tettei sok tekintetben ellenkeznek az a becsület követelményeivel.

A mi pedig az a „fősabály”-t illeti az lehet egy rozslú mevalósított kitétel, ha valaki annak akarja tartani. Mivánvaló, hogy ezzel nem azt mondtam, hogy a katonai kódexek előírják a rossz bánásmódot. De előírják igen s szigorú. A szigor pedig oylan fogalom, hogy azt minden ember másképp értelemezi.

En azt mondom, hogy a „szigor” nem egyéb, mint a „nem valami tisztességes bánásmód” — s az a fősabály.

Eltérés e két felfogás között nem a „fősabály” körül van, hanem a „szigor” értelmezése körül.

Ennél fogva tehát rágalomról szó sem lehet.

Igen sokat mondhatnék még mélyen t. esküdt urak, ha attól nem kellene tartanom, hogy már is tudásom mérvben igénybe vettem n. türelmüket.

Ha ezzel ártottam volna ügyemnek, ha nem találtam volna el azt a hangot, melyen itt szólanom illeti volna, legyenek kegyesek verdikt-hozatalukban ezt mellőzni, s midőn annyiszor megmutatta a magyar esküdtbírósg, hogy a közvélemény szószóloít jogosulatlan zaklatásoktól védeni akarja és védeni tudja, eszedem, legyenek kegyetesek ezuttal is, s ne engedjék azt a balhiedelmű lakba kapni, mintha talán egy vidéki lapszerkesztő oltózsávs megjelölése az esküdtészi sorompók előtt, Önöket verdikt-hozatalukban megzavarhatná.

Nem kívánok kegyeket, igazságot kérek, legyenek szivesek a vádat a higgadt objektivitás szemüvegén keresztül szemlélve kimondani, hogy nem vagyok vétkei.

